

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Хімічний факультет

Кафедра хімії високомолекулярних сполук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

Павленко В.О.

Хімічний
факультет

« 30 » травня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спектральні методи дослідження мономерів і полімерів

для студентів

галузі знань 10 Природничі науки
спеціальність 102 Хімія
освітній рівень “бакалавр”
освітня програма Хімія
вид дисципліни Вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2018/2019
Семестр VII
Кількість кредитів ECTS 4 кредити (VII семестр
програми підготовки за ОР «бакалавр»)
Мова викладання, навчання та оцінювання
українська
Форма контролю іспит

Викладач (лектор): Вретік Людмила Олександрівна

Пролонговано: на 2019/2020 н.р. Д. Савченко « 3 » 04 2019 р.
на 2020/2021 н.р. _____ « _____ » _____ 20__ р.

КИЇВ – 2018

затверджена на засіданні кафедри хімії високомолекулярних сполук
Протокол № 12 від "11" травня 2018 року

Завідувач кафедри І.Савченко (Савченко І.О.)

Схвалено науково - методичною комісією факультету за напрямом підготовки
0401 Природничі науки, спеціальністю 04010101 Хімія

Голова науково-методичної комісії В.М. Амірханов (Амірханов В.М)

Протокол № ..6...від ".30.." 05 2018 року

Голова науково-методичної комісії О.С. Ройк (Ройк О.С.)

« 3 » 04 2019 року

Протокол № .....від "....." 20__ року

Голова науково-методичної комісії _____ (_____)

« ____ » _____ 20__ року

1. Мета дисципліни – розкриття можливостей методів УФ-, ІЧ-, ЯМР-спектроскопії та мас-спектрометрії для дослідження полімерних матеріалів. На лабораторних заняттях закріплюються основні теоретичні положення та набуваються практичні навички проведення спектральних досліджень низько- та високомолекулярних сполук та коректної інтерпретації одержаних експериментальних даних, розуміння специфіки високомолекулярних сполук як об'єктів спектральних досліджень, вміння правильно обирати відповідний метод для вирішення конкретної задачі.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Теоретична підготовка, що надається студенту загальним курсом «Хімія високомолекулярних сполук».
2. Теоретична підготовка, що надається студенту загальним курсом «Фізичні методи дослідження в хімії».
3. Теоретична підготовка, що надається студенту загальним курсом «Фізика».

3. Анотація навчальної дисципліни. Передбачається теоретичне вивчення та практичне закріплення матеріалу щодо можливості аналізу чистоти вихідних сполук для синтезу полімерів, аналізу модифікуючих добавок у полімерних матеріалах, молекулярної неоднорідності ВМС, моніторингу хімічних реакцій в полімерах методами УФ-, ІЧ-спектроскопії та ЯМР-спектроскопії та мас-спектрометрії.

4. Завдання: надати розуміння специфіки високомолекулярних сполук як об'єктів спектральних досліджень, сформуванню вміння правильно обирати спектральний метод дослідження для вирішення конкретної практичної задачі та проводити коректну інтерпретацію УФ-, ІЧ-, ПМР- та мас-спектрів високомолекулярних сполук.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання поточний контроль (активність під час практичних ПтК-1 і лабораторних робіт ПтК-2 та контроль самостійної роботи ПтК-3), підсумковий контроль ПсК	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1. Знання				
1.1	1.1. Знати місце спектроскопії в системі хімічних наук	лекції, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5

1.2	1.2. Знати класифікацію спектральних методів дослідження та особливості застосування в хімії	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	10
1.3	1.3. Знати базові принципи та процедури хімічного аналізу, характеристик хімічних речовин	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	25
2. Вміння				
2.1	2.1. Знайти у першоджерелах інформацію про методи одержання органічних сполук і їх фізичні та хімічні властивості;	лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	10
2.2	2.2. Здатність установлювати зв'язок між будовою та властивостями речовини	лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	15
2.3	2.3. Здійснювати операції, направлені на вилучення, очистку та доказ за допомогою фізико-хімічних методів будови високомолекулярних органічних сполук	лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	15
3. Комунікація				
3.1	3.1. Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології при спілкуванні, а також для збору, аналізу, обробки, інтерпретації інформації у галузі хроматографії	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5
3.2	3.2. Здатність виконувати передбачені навчальною програмою завдання та операції у співпраці з іншими виконавцями	лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5
4. Автономність та відповідальність				
4.1	4.1. Вміти самостійно фіксувати, інтерпретувати та відтворити результати експерименту	лабораторні, самостійні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5

4.2	4.2. Дотримуватися правил техніки безпеки при роботі в хімічній лабораторії	лабораторні	ПтК-2, ПтК-3, ПсК	5
-----	---	-------------	-------------------	---

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни (РНД) із програмними результатами навчання (ПРН):

РНД (код) / ПРН	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Знання Розуміння основ структурного аналізу, включаючи спектроскопію.	+	+	+	+	+	+				
Здатність розуміти та інтерпретувати основи фізики та математики на рівні, достатньому для використання їх у різних сферах хімії	+	+	+	+	+	+				
Знання хімічної термінології та номенклатури, спроможність описувати хімічні дані у символічному вигляді	+	+	+	+						
Знання основних типів хімічних реакцій та їх характеристики		+	+							
Здатність пояснити зв'язок між будовою та властивостями речовин	+	+	+	+						
Знання та розуміння періодичного закону та періодичної системи елементів, здатність описувати, пояснювати та передбачати властивості хімічних елементів та сполук на їх основі	+	+	+	+						
Знання основних принципів квантової механіки, здатність застосовувати їх для опису будови атома, молекул та хімічного зв'язку	+	+	+	+	+	+				
Базові знання принципів і процедур фізичних, хімічних, фізико-хімічних методів дослідження, типового обладнання та приладів	+		+	+	+	+			+	+
Знання основ планування та проведення експериментів, методики та техніки приготування розчинів та реагентів				+	+	+			+	+

РНД (код) ПРН	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Знання основних принципів термодинаміки та хімічної кінетики, здатність до їх застосування для рішення практичних задач	+			+					+	
Здатність описувати властивості аліфатичних, ароматичних, гетероциклічних та органометалічних сполук, пояснювати природу та поведінку функціональних груп в органічних молекулах		+		+		+				
Здатність установлювати зв'язок між загальними властивостями та властивостями окремих атомів та молекул, включаючи макромолекули, полімери тощо	+	+	+	+	+	+				
Уміння Здійснювати критичний аналіз, оцінювати дані та синтезувати нові ідеї				+	+	+	+	+		
Здійснювати експериментальну роботу під керівництвом, з метою перевірки гіпотез та дослідження явищ і хімічних закономірностей					+	+	+	+	+	+
Спроможність використовувати набуті знання та вміння для розрахунків, відображення та моделювання хімічних систем та процесів, обробки експериментальних даних.					+	+	+		+	
Виконувати комп'ютерні обчислення, що мають відношення до хімічних проблем, використовуючи стандартне та спеціальне програмне забезпечення, навички аналізу та відображення результатів.				+			+		+	
Працювати самостійно або в групі, отримати результат у межах обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та наукову добросовісність.							+	+	+	
Демонструвати знання та розуміння основних фактів, концепцій, принципів та теорій з хімії.	+	+	+	+						

РНД (код) ПРН	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Використовувати свої знання та розуміння на практиці для вирішення задач та проблем відомої природи.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Готувати розчини та реагенти, планувати та здійснювати хімічні експерименти.					+	+			+	+
Інтерпретувати експериментально отримані дані та співвідносити їх з відповідними теоріями в хімії.	+						+	+	+	
Збирати й аналізувати дані, визначати помилки та критично оцінювати отримані результати		+	+	+	+	+	+	+	+	
Здійснювати моніторинг та аналіз наукових джерел інформації та фахової літератури.				+			+	+		
Використовувати набуті знання та компетенції з хімії в прикладному полі, базові інженерно-технологічні навички.				+			+	+		
Комунікація Здатність до фахового спілкування в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією.							+	+	+	
Вміння коректно використовувати мовні засоби в професійній діяльності залежно від мети спілкування.				+			+	+		
Вміння відображати результати своїх наукових досліджень у письмовому вигляді.				+		+	+	+	+	+
Здатність до презентації результатів своїх досліджень.				+			+	+		
Здатність працювати в міждисциплінарній команді, мати навички міжособистісної взаємодії.				+	+	+	+	+	+	+
Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології при спілкуванні, а також для збору, аналізу, обробки, інтерпретації даних.				+		+	+	+	+	+

РНД (код) ПРН	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Автономія та відповідальність Здатність вести професійну діяльність з найменшими ризиками для навколишнього середовища.	+								+	+
Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо на основі етичних міркувань.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність вчитись самостійно та самовдосконалюватися, нести відповідальність за власні судження та результати.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність приймати обґрунтовані рішення та рухатися до спільної мети.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання

- 1.1. активність під час лабораторного заняття та оформлення результатів лабораторного експерименту;
- 1.2. виконання домашньої самостійної роботи;
- 1.3. написання модульної контрольної роботи.

- підсумкове оцінювання

іспит

7.2. Організація оцінювання (за формами контролю згідно з графіком навчального процесу):

	Змістови й модуль 1		Змістови й модуль 2		Змістови й модуль 3		Іспит		Разом	
	Min. – 13 балів	Max. – 20 балів	Min. – 13 балів	Max. – 20 балів	Min. – 13 балів	Max. – 20 балів	Min. – 24 балів	Max. – 40 балів	Min. – 60 балів	Max. – 100 балів
Лабораторна робота	4	5	4	5	4	5				
Виконання домашньої самостійної роботи	3*	5	3*	5	3*	5				
Модульна контрольна робота 1	6	10								
Модульна контрольна робота 2			6	10						
Модульна					6	10				

контрольна робота 3										
									60	100

* рекомендований мінімум; ** критичний мінімум

До іспиту може бути допущений студент, **який виконав усі обов'язкові види робіт**, які передбачаються навчальним планом з дисципліни "Спектральні методи дослідження мономерів і полімерів" (а саме: виконання зазначених у програмі домашніх самостійних робіт, лабораторних робіт, написання модульних контрольних робіт), **і при цьому** за результатами модульно-рейтингового контролю в семестрі **отримав** за змістові модулі сумарну оцінку в балах не менше 36 балів (критично розрахунковий мінімум при формі підсумкового контролю – іспит).

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум для іспита або критично-розрахунковий мінімум для допуску до іспита допускається написання реферату за темами доповіді чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання МКР, за які отримана незадовільна оцінка, з дозволу деканату (за наявності поважної причини, що не дозволила вчасно та якісно підготуватися до доповіді / МКР).

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до „Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу” від 1 жовтня 2010 року.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Шкала відповідності

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100	зараховано / passed
85 – 89	
75 – 84	
65 – 74	
60 – 64	
1 – 59	не зараховано / fail

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекцій, практичних і лабораторних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	лабораторні	С/Р
Змістовий модуль 1. УФ-спектроскопія				
1	Сучасна класифікація фізичних методів дослідження.	2		6
2	Електронна спектроскопія– теоретичні основи метода.	2	4	4
3	Електронна спектроскопія – структурно-спектральні кореляції.	2	4	4
4	Електронна спектроскопія – структурно-спектральні кореляції (продовження) .	2		4
5	Електронна спектроскопія – кількісний аналіз.	1	2	6
6	Електронна спектроскопія в аналізі пластмас.	2	4	6
	<i>Модульна контрольна робота 1</i>	1		
	<i>Всього</i>	12	14	30
Змістовий модуль 2. ІЧ-спектроскопія				
7	ІЧ-спектроскопія – теоретичні основи методу.	2		6
8	ІЧ-спектроскопія – структурно-спектральні кореляції.	2	2	4
9	ІЧ-спектроскопія – дослідження структурної неоднорідності промислових полімерів.	2	2	4
10	ІЧ-спектроскопія – визначення складу кополімерів, аналіз модифікуючих добавок, реакцій в полімерах.	2	4	4
11	ІЧ-спектроскопія- особливості методики та техніки експериментального дослідження полімерів.	1	4	8
	<i>Модульна контрольна робота 2</i>	1		
	<i>Всього</i>	10	12	26
Змістовий модуль 3. ЯМР- та мас-спектроскопічні методи дослідження полімерів				
12	ЯМР- спектроскопія - теоретичні основи	2		4
13	ЯМР спектроскопія полімерів - особливості	2	2	4
14	¹ H-ЯМР спектроскопія в аналізі ВМС	2	2	
15	Методи мас-спектрометрії	2	2	
16	Методи мас-спектрометрії – MALDI-TOF	2	2	6

17	Вплив умов експерименту на мас-спектр полімерів	1		6
	<i>Модульна контрольна робота 3</i>	1		
	<i>Всього</i>	12	8	20
	ВСЬОГО	34	34	76

Загальний обсяг *144 год.*, у тому числі:

Лекцій – *34 год.*

Лабораторних – *34 год.*

Самостійна робота - *76 год.*

Рекомендована література:

Основна:

1. Ю.А. Пентин, Л.В. Вилков „Физические методы исследования в химии” М.: «Мир».-2003.-683 с.
2. К.Дж. Ивин «Структурные исследования макромолекул спектроскопическими методами» М.: «Химия», 1980.
3. Л.И. Тарутин, Ф.О. Позднякова «Спектральный анализ полимеров» Л.: «Химия», 1986.-248 с.
4. Фрэнк А. Бови «ЯМР высокого разрешения макромолекул» М.: «Химия», 1977.- 456 с.
5. Л.С.Калинина, М.А. Моторина, Н.И. Никитина, Н.А.Хачапуридзе, Анализ конденсационных полимеров. М. «Химия», 1984.
6. Дж.Бранд, Г. Эглинтон “Применение спектроскопии в органической химии»- М.: «Мир», 1967.
7. Драго Р. Физические методы в химии. В 2-х томах. Т.1, М., 1981.
8. Pash H., Schrepp W., MALDI-TOF Mass Spectrometry of Synthetic Polymers. Springer, 2003, ISBN 3-540-44259-6.

Додаткова:

1. H.Gunzler and H.-U. Gremlich. IR Spectroscopy. An introduction. Wiley-VCH Verlag GmbH, Weinheim, 2002.
2. Л.А.Козицина, Н.Б.Куплецкая, «Применение УФ-, ИК- и ЯМР-спектроскопии в органической химии, М., 1979.
3. Л.Беллами, Инфракрасные спектры сложных молекул, М. 1963.
4. П.Пейнтер, М.Коулмен, Дж.Кениг, Теория колебательной спектроскопии. Приложение к полимерным материалам. М. «Мир», 1986.
5. Симентал Дж., Мак-Клелан О. Водородная связь. М. 1964.